

sædet. Men de kan sjældent eller aldrig nyde godt heraf på grund af kongens indflydelse (s. 21 note 10)! – Wallin går videre ad almen- og lokalhistoriske baner. Han belyser selve grundlæggelsen af Tommerup kloster og bydannelsen sammesteds ud fra både diplomatariske og arkæologiske undersøgelser. Byens (eller flækkens) udvikling kommer tildels i nyt lys gennem arkæologernes arbejde, men klostergrundlæggelsen falder som videnskabeligt problem i hovedsagen inden for historikernes felt. Wallin tager her hensyn til en seminaropgave fra Københavns Universitet fra 1963. Dens resultater udsættes som venteligt for kritik, bl. a. fra cand. mag. Jørgen Nybo Rasmussen, der har skrevet en længere redegørelse for sin opfattelse og øjensynlig, som man kan forstå af Wallins referat, har argumenteret klogt og kyndigt. – De følgende ekskursioner belyser adels- og godsproblemer i tilknytning til klostrets historie. Desuden berøres låsebrevsforfølgelsen, spørgsmålet om møllemonopol i Tommerup samt middelalderlige segl med bomærker fra lokaliteten. – Bindet er uundværligt for enhver, der sysler med historiske og arkæologiske problemkredse i det sydøstlige Skåne og er nu ført frem til 1450. Man må meget håbe, at det lykkes for Curt Wallin at færdiggøre sit uhyre fortjenstfulde arbejde og nå frem til år 1600, som planen er.

Niels Skyum-Nielsen

Knytlinge Saga. Knud den Store, Knud den Hellige, deres Mænd, deres Slægt. Oversat af *Jens Peter Ægidius* med indledning og noter ved *Hans Bekker-Nielsen* og *Ole Widding*. København, G. E. C. Gad 1977. 203 s. 59 kr.

Jomsvikingernes Saga. Harald Blåtand, Svend Tveskæg og Vikingerne i Jomsborg. Oversættelse, indledning og noter ved *Helle Degnbol* og *Helle Jensen*. København, G. E. C. Gad 1978. 166 s. 60,15 kr.

På foranledning af den tidligere danske ambassadør i Island, Bodil Begtrup, er disse nyoversættelser af sagaer om dansk historie sat i værk. For alle der ikke helt behersker islandsk er det af stor betydning at få adgang til disse sagaer – uden at forklejne C. C. Rafns udgaver og oversættelser fra 1829–30. De foreliggende oversættelser er skrevet på et flydende, mundret dansk med en vis hensyntagen til forlæggerens stilistiske egenart. De er ifølge indledningerne præget af flere stilpræg, en lærd »purpurstil« ved siden af mundtlig fortællerteknik og ind imellem fyndige replikskifter. Dettets til tages til indtægt for en litterær datering før den egentlige sagaform havde fundet sin stil. Mon vi dog ikke snarere står over for en mere eller mindre bearbejdet gengivelse af kilderne; både håndskriftforholdene og den sandsynlige identifikation af forfatteren til Knytlinga med Óláfr Þórðarson hvítaskald (d. 1259) daterer tilblivelsen til midten af 13. årh., sagaskrivningens højdepunkt, og det må være forbeholdt en snæver inderkreds at skelne mellem stadierne i sagaernes udvikling i den anden halvdel af det 13. årh. Bortset fra sådanne finesser kan begge bøger anbefales som udtryk for hvad man på Island i 1200-tallet vidste om danske forhold.

De to sagaer har ret forskellig historisk værdi. Det er absolut overdrevet at sige – som i indledningen – at Knytlinga »som kildekrift i moderne faghistorisk forstand ikke er så meget værd«. Tværtimod tyder nyere studier på at sagaen bygger på et forlæg der repræsenterer en bestemt politisk opfattelse der afviger fra Saxos, som det flere gange er hævdet af Curt Weibull, sidst i *Scandia* 42 (1976). Denne synsmåde er blevet yderligere bekræftet i en afhandling af stud. mag. Rikke Malmros der er optaget til udgivelse i samme tidsskrift. Ingen kan bebrejde udgiverne at de ikke kendte denne sidste undersøgelse, men nok at litteraturlisten i praksis slutter med Gustav Albecks disputats fra 1947

idet artiklen i Kulturhistorisk Leksikon ikke går ud over denne. Det højt besungne tværfaglige samarbejde, der kunne være klaret pr. telefon, ville uden tvivl have hindret sådanne småfejl. Det samme gælder lokaliseringen af visse stednavne.

Til gengæld har de to Heller tappert kastet sig ud i opklaringen af mange problemer i forbindelse med Jomsvikingernes Saga. Gid de to værker var faldet i de modsatte hænder. For medens Knytlinga Saga er et stykke regulær historieskrivning, er Jomsvikingesagaen en historisk roman. Behøver man at være Tolkien-fan for i stednavnet Mørkved=Myrkvidr=Mirkwood at genkende fornalderssagaens mytiske geografi? En sammenligning mellem de spredte anekdoter om jomsvikingerne i det 12. årh.s litteratur og den, ganske vist alt andet end strenge, komposition i Jomsvikingernes Saga afslører efter anmelderens mening (som de to indledere kender men måske ikke billiger) at der er sket en ordentlig omkalfatring af stoffet, først og fremmest slutter sagaen logisk nok med slaget i Hjørungavåg da næsten alle vikingerne faldt, medens det andre steder som hos Saxo er anbragt midt blandt deres bedrifter – det er sjældent historien er så ordentligt komponeret som litteraturen.

Knytlinga Saga og Jomsvikingernes saga fører os tilbage fra ca. 1185 til Harald Klak og kristendommens indførelse. Et tredje islandsk værk, Skjoldungesagaen, dækker sagnhistorien fra kong Skjold og vistnok til Brávallaslaget. Den kendes i et islandsk fragment fra slutningen af 1200-tallet og som helhed i en latinsk oversættelse af Arngrimur Jonsson fra 1590-erne. Den sidste er gengivet på dansk af Aksel Olrik i Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie 1894, og da Olrik var alt hvad man kunne forlange af tværfaglighed er der en udmærket kommentar, omend man ikke bør overse de mange nye iagttagelser som Jakup Benediktsson og Bjarni Guðnason har beriget forskningen med. Men alt i alt råder vi altså nu over det Bodil Begtrup efterlyste: en dansk udgave af den middelalderlige islandske version af Danmarkshistorien.

Inge Skovgaard-Petersen

Norges Gamle Love. Anden række, 1388–1604, utgitt av Den Rettshistoriske Kommisjon, bd. 3 (1483–1513), del II (Kirkens lovgivning) ved *Grethe Authén Blom* og *Ferdinand Linthoe Næshagen*; del III (Vedtægter) ved *Gösta Aqvist* og *Halvor Kjellberg*. Oslo 1976. (Sid. 337–551 af 2. R., Bd. 3).

I de af A. Taranger i forordet til bd. 1, 1912, formulerede principper for det norske lovværks anden række blev det fastlagt, at der for hvert tidsafsnit skulle gennemføres en opdeling af materialet i tre kategorier: I. Statens lovgivning. II. Kirkens lovgivning. III. Vedtægter. Når statens og kirkens lovgivning fra 1536 gik sammen i ét, skulle materialet efter dette år fordeles på de to grupper Statens lovgivning og Vedtægter. Hele bd. 1 udkom i 1912 og dækkede tidsafsnittet 1388–1448; under og efter første verdenskrig kom bd. 2, omfattende tiden 1448–1482 med registerbind som afslutning 1932–34, og 1966 udkom bd. 3, tiden 1483–1513, første afdeling: Statens lovgivning ved Grethe Authén Blom. Med det foreliggende halvbind er bd. 3 afsluttet på nær registret.

Kirkens lovgivning var i bd. 1 og 2 bearbejdet af Taranger og efter ham af O. Kolsrud (1912, 1918). Det nu fremlagte tidsafsnit følger efter mere end et halv århundrede. Men i den hensigt at bevare det enhedspræg er principperne blevet bibeholdt. Man finder f. eks. i kirkeafsnittet brugen af store og små tryktyper i regesterne, alt efter det pågældende dokumentets retsstatus – noget man ellers ikke bruger i dag. De fleste dokumenter er allerede kendt fra Diplomatarium Norvegicum eller andre publikationer; nogle, som dér kun står i regist, er her blevet optrykt med fuld tekst.